

ברכת אירוסין, והמסתעף בכללי ברכות (א) פתיחה לכמה ענייני פרק כ"ד מצרכין, ומעניינא-דיומא דידן

א קידוש והבדלה בנשים

גמרא ברכות (כ:), "אמר רב אדא ... איתנהו בזכירה" [9 שורות]

בית יוסף – אורח חיים (סי' רצ"ו סעיף ח')

ולהלכה – שלחן ערוך ורמ"א (שם)

רמב"ם הל' שבת (פרק כ"ט הלכה א') [ובמגיד משנה (שם)]

- מהו החידוש בגמרא (כ:)? למה הוצרכו לדרשה מן הפסוקים?
- צמה נחלקו הראשונים לגבי הצדלה? למה?

ב הפסק

גמרא ברכות (ריש מ.), "אמר רב טול ... ואכלת ושבעת" [ובתוס' (ריש ד"ה הבא), עד "... אין זו הפסקה"]

מגן אברהם – בהל' קידוש (סי' רע"א סעיף-קטן ל"ב), ור' עקיבא איגר (שם)

[ועיין עוד – שו"ת מנחת שלמה – להג"ר שלמה זלמן אויערבאך (חלק א' סי' י"ח ריש אות ב')]

- מה הם שני החידושים העיקריים שצגמרא (מ.) – אשר כל האמוראים מסכימים להן?
- צאיזה ליור (case) דנו המגן-אברהם ור' עקיבא איגר?
- צמה נחלקו המג"א ורעק"א? וצמה מסכימים זה לזה?
- מצבוננו היטב – לפי מה שלמדנו, איך קשורה הסכמתם אל הלכות הצדלה?

מגן אברהם – בהל' הבדלה (סי' רצ"ו סעיף-קטן ד')

ג ברכת אירוסין

רמב"ם הל' אישות (פרק ג' הלכות כ"ג – כ"ד)

- כמה דינים ויסודות למדנו על צרכת אירוסין ממחן דברי הרמב"ם הללו?

שלחן ערוך – אבן העזר (סי' ל"ד ריש סעיף א'), ובבית שמואל (סעיף-קטן ב')

- הנה אחרי שמצרכין צרכת אירוסין, נותנין לחתן ולכלה לשמות. מצבוננו היטב – האם זה קשור אל מה שלמדנו למעלה?

רא"ש כתובות (פרק א' סוף סי' י"ב), "ויש שכתבו שצריך לברך ..."

[וכן עיין עוד – תוס' פסחים (ו. ד"ה בלבער)]

רמב"ם ריש הל' אישות (פרק א' הלכות א' – ב') [וגם פרק ט"ו הלכה ט"ז]

פתחי תשובה – אבן העזר (סי' ל"ד סעיף-קטן א')

צדף-מקורות הצא (2), נרחיב ונעמיק טפי צדצרי הרמב"ם צהל' אישות,
ונשאב יסודות גדולים צענייני צרכות צכלל, וצפרט צסוגיא קמא דפירקין (לה).

שו"ת מנחת שלמה (חלק א' סימן י"ח אות ב')

... ואקדים בתחילה מאי דהוה עובדא באחד שהבדיל על היין וכשבא לשמות נזכר שכבר הבדיל, דנמצא שזרכת המבדיל היתה לבטלה, אי חשיב הפסק בין זרכת הגפן ואסור לטעום מהיין, או דלא הוי הפסק וחיוב לטעום כדי שלא תהי' זרכת הגפן לבטלה. ואמרתי, שנדון זה דומה למ"ש המג"א בסוף סימן רע"א, באחד שקידש על מים וסבור שהוא יין, שהוא חוזר ומקדש, דמ"מ אם הי' דעתו לשמות יין יותר אינו צריך לצרף שנית בפה"ג, ועיי"ש בהגהות הגאון רע"א ז"ל שחולק ע"ז וכתב: "נלענ"ד כיון דנוסח הקידוש שאמר על הכוס של מים לא הוי קדוש זה הוי הפסק בין זרכת בפה"ג לשתיית יין אחר" עכ"ל. ונלע"ד לבאר דעת המג"א, שהרי אמרו בגמ' זרכות מ' ע"א, דאע"ג דשיחה הוי הפסק, מ"מ אם הפסיק בין זרכת המו"יא לטעימה ואמר הביאו מלח לפתן או אפי' אמר גביל לתורי אינו צריך לצרף, משום דאמר רב יהודה אמר רב אסור לאדם שיאכל קודם שיתן מאכל לבהמתו, וכיון שהשיחה היא ממילי דשייכי לסעודה אין זה חשיב הפסק, והיינו משום דעיקר דין הפסק, אפי' בדברים, הוה נמי משום היסח הדעת, כמבואר שם בחוס', ולכן בכה"ג שהוא מענין האכילה אין זה חשיב כלל היסח הדעת, ודבר זה נראה פשוט, שאפילו אם שכח שהוא עצמו כבר הביא מלח על השולחן ואמר הביאו מלח, אע"ג דנתברר שהאמירה היתה לבטלה, מ"מ אין אמירה זו חשובה כלל הפסק, וא"כ הי' נמי בקדוש, כיון שאסור לטעום עד שיקדש, וגם אפשר שחמור טפי מאיסור אכילה קודם שיתן מאכל לבהמתו, דהא איכא חד מ"ד דסובר שאם עבר וטעם אינו מקדש, אלמא דהקידוש חשיב טפי מילי דסעודה מגביל לתורי ... ולכן אם צריך על היין ונזכר שכבר קידש, מ"מ לפי מה שטעה וסבר שעדיין לא קידש הי' מוכרח לאמירה זו, ודומה ממש לאחד שאמר גביל לתורי, ונתברר אח"כ שהוא עצמו כבר האכילס קודם, וה"ה נמי בעובדא דהמג"א, אע"ג דבשעה שהוא אוחז בידו כוס של מים אין שום מקום לאמירת קידוש, אבל מ"מ כיון שעצם הקדוש לא הוי הפסק לזרכת בפה"ג, דאדרבה, מחוייב הוא בדבר, נמצא דאע"ג שאמירה זו היתה לשוא, מ"מ הו"ל כאילו אמר גביל לתורי ונתברר אח"כ שהאמירה היתה לבטלה וה"ה נמי בנזכר שכבר הבדיל.